PWYLLGOR SAFONAU

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 14 Medi 2016

YN BRESENNOL:	**Aelodau Annibynnol** Mr. Michael Wilson (Cadeirydd) Mr. Islwyn Jones (Is-Gadeirydd) Mrs. Denise Harris Edwards Mrs. Dilys Shaw **Yn cynrychioli'r Cynghorau Tref a Chymuned** Y Cynghorydd John Roberts **Yn cynrychioli'r Cyngor Sir** Y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas
WRTH LAW:	Swyddog Monitro, Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) (MY), Pensaer Gwasanaethau Digidol (SWJ) (mewn perthynas ag Eitem 3), Rheolwr Datblygu Adnoddau Dynol (MW) (mewn perthynas ag Eitem 4), Swyddog Pwyllgor (MEH).
HEFYD YN BRESENNOL:	Neb
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

2 COFNODION Y CYFARFOD

Cadarnhawyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 9 Mawrth, 2016 fel rhai cywir.

- **Materion yn codi o gofnodion y Panel Caniatâd Arbennig ar 24 Medi, 2015**

  Holodd yr Is-Gadeirydd a fyddai hyfforddiant yn cael ei gynnal ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Safonau ar Ganiatadau Arbennig. Ymatebodd y Swyddog Monitro y bydd trefniadau'n cael eu gwneud i gynnal hyfforddiant ar Ganiatadau Arbennig. Dywedodd ymhellach fod staff y Cyngor yn cael sesiynau hyfforddiant ynghylch y penderfyniadau a wneir gan y Pwyllgor Gwaith ac a gyfeirir wedyn i'r Cyngor llawn i'w cadarnhau. 'Roedd y Swyddog Monitro yn ystyried y byddai rhan o'r sesiwn hyfforddi honno yn ddefnyddiol ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Safonau.

  Dywedodd y Swyddog Monitro y cynhelir sesiynau hyfforddi gydag aelodau etholedig newydd ynghylch Cyfansoddiad y Cyngor yn dilyn etholiadau'r Cyngor Sir ym Mai 2017. Bydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn cael gwahoddiad i fod yn bresennol hefyd.

- **Cynghorau Tref a Chymuned - Gwefan**

  Dywedodd y Swyddog Monitro na chafwyd ymateb hyd yma gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynghylch pa gamau y bydd yn eu cymryd mewn perthynas â Chynghorau Cymuned nad ydynt yn cydymffurfio â'r gofyniad i sefydlu gwefan.

3 **DIWEDDARIAD AR GOFRESTRAU AR-LEIN YR AELODAU**

Rhoddodd y Pensaer Gwasanaethau Digidol ddiweddariad llafar ar y gwaith o symud datganiadau o ddiddordeb / rhoddion a lletygarwch ar-lein a thynnodd sylw at y prif faterion fel a ganlyn: -

- **Cofrestr o Diddordebau ar-lein - aelodau i allu dewis p'un ai i lenwi'r ffurflen ar y safle Cymraeg neu'r safle Saesneg**

  Eglurwyd y broses gyfredol i'r Pwyllgor ac fe nodwyd nad oedd y system Modern.Gov wedi cael ei datblygu i weithredu'n ddwyieithog. Y gwaith a wnaed i ganiatáu i aelodau etholedig ac aelodau lleyg roi manylion i mewn yn ddwyieithog oedd bod yr aelod yn rhoi ei manylion / fanylion i mewn yn y Gymraeg a'r Saesneg yn y ffurflen Cofrestru Diddordeb drwy system allrwyd y gwasanaethau democrataidd. Nid oes unrhyw opsiwn i'r aelod roi manylion dwyieithog i mewn yn uniongyrchol i'r ffurflen Gymraeg ar gyfer Cofrestru Diddordeb. Mae'n rhaid i'r Tîm Gwasanaethau Digidol wedyn gyfieithu'r manylion a gofrestrwyd gan yr aelodau. Dywedodd y Pensaer Gwasanaethau Digidol fod Modern.Gov wedi cyflwyno cais grant i'r Cynulliad yn 2015 yn gwneud cais am arian i wneud y system yn gwbl ddwyieithog, ond yn anffodus fe'i gwrthodwyd. Nododd y byddai datblygiad sydd wedi ei deilwrio'n bwrpasol i'r diben yn costio oddeutu £10k.

- **Ffurflen ar-lein ar gyfer cofrestru Rhoddion a Lletygarwch - newidiadau i'r ffurflenni ar-lein Cymraeg a Saesneg i ffurf pdf**

  Gall aelodau roi gwybodaeth am roddion a lletygarwch i mewn i'r system yn ddwyieithog trwy ddefnyddio'r ffurflen ar-lein gyfredol. Mae'r gofyniad i ychwanegu 'meysydd' i'r ffurflen gyfredol i adlewyrchu'r fformat pdf atodedig yn golygu y bydd angen datblygiad a deilwriwyd yn arbennig i'r pwrpas. Gellir ychwanegu 'swigen gymorth' at y labelu i gynorthwyo. Nodwyd y byddai angen rhoi hyfforddiant i'r aelodau i sicrhau eu bod yn llenwi'r blwch sylwadau gyda data sy'n adlewyrchu cwestiynau a ofynnwyd yn y fformat pdf. Fodd bynnag, dywedwyd bod ychwanegu ychydig o flychau ychwanegol i'r system yn cael sgil-effaith sylweddol ar rannau eraill o'r system a rhagwelwyd y byddai'r costau'n oddeutu £10k.

- **Datgan diddordebau mewn cyfarfodydd - galluogi aelodau i gofrestru eu diddordebau eu hunain ar-lein cyn y cyfarfod**

  Mae Aelodau yn cwblhau ffurflenni datgan diddordeb cyn neu yn ystod cyfarfodydd. Y system ar hyn o bryd yw bod y ffurflenni'n cael eu hanfon ymlaen i'r Gwasanaethau Pwyllgor sy'n cyfieithu ac yn ychwanegu'r datganiadau i'r system Modern.Gov wrth baratoi cofnodion cyfarfodydd. Mae'r datganiadau o ddiddordeb mewn cyfarfodydd yn ymddangos ar wefan y Cyngor ar gyfer pob aelod unigol. Rhagwelwyd y byddai'n costio oddeutu £ 7,500 i ychwanegu blychau ychwanegol at y system.

  Oherwydd bod gan yr holl awdurdodau lleol yng Nghymru sy'n defnyddio'r system Modern.Gov yr un gofynion o ran dwyieithrwydd ac e-ddemocratiaeth, dywedodd y Pensaer Gwasanaethau Digidol y byddai'n rhesymol i godi'r materion hyn yng nghyfarfod nesaf y Grŵp Defnyddwyr ym mis Tachwedd ac awgrymu bod datblygiad ar y cyd yn cael ei ariannu gan yr awdurdodau sydd â diddordeb.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad a chael diweddariad am y cynnydd a wnaed mewn perthynas â Chofrestrau Ar-lein yr Aelodau.

GWEITHREDU: Fel y nodwyd uchod.

4 **RHAGLEN HYFFORDDIANT DDRAFFT AR GYFER AELODAU NEWYDD YM MIS MAI 2017**

Cyflwynwyd - adroddiad ar y cyd gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd a'r Rheolwr Datblygu Adnoddau Dynol mewn perthynas â'r rhaglen hyfforddiant ddrafft ar gyfer Aelodau newydd ym mis Mai 2017.

Dywedodd y Rheolwr Datblygu Adnoddau Dynol fod y cynllun datblygu yn 'rhaglen dreigl' o sesiynau gyda'r bwriad o barhau i atgyfnerthu'r gwaith o gefnogi aelodau yn eu rolau ac i wella safonau a datblygu arferion da ar gyfer yr Aelodau cyfredol a'r aelodau newydd a etholir ym mis Mai 2017. Cyn belled ag y bo modd, mae'r rhaglen yn ceisio darparu ar gyfer anghenion hyfforddi'r Aelodau. Paratowyd y Cynllun Datblygu a oedd ynghlwm wrth yr adroddiad am y cyfnod Ebrill 2016 - Mawrth 2017 er mwyn tynnu sylw at y prif gyfleoedd hyfforddiant a gynigir ar gyfer y flwyddyn ariannol gyfredol. Mae'r Cynllun wedi cael ei ddiweddaru ers iddo gael ei fabwysiadu gan y Cyngor llawn ym mis Mai 2016 er mwyn cymryd i ystyriaeth y sesiynau hyfforddi ychwanegol a roddwyd i Aelodau. Dywedodd y Swyddog ymhellach y bydd yr aelodau newydd a etholir ym Mai 2017 yn cael holiadur er mwyn gallu darganfod lefel eu sgiliau TG fel y gellir gweld pa hyfforddiant y byddant ei angen. Yn ogystal, mae cyfres o becynnau e-ddysgu ar gael i gefnogi aelodau yn eu rolau hefyd.

Yn ogystal, mae Rhaglen Gynefino ddeuddeng mis wedi cael ei datblygu gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar y cyd â'r holl Awdurdodau Lleol yng Nghymru i baratoi am y cyfnod yn dilyn etholiadau 2017. 'Roedd y Rhaglen gynefino arfaethedig ynghlwm wrth yr adroddiad.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad a bod y Pwyllgor Safonau yn cael gwybodaeth am yr hyfforddiant a ddarperir gan y Cyngor.

GWEITHREDU: Fel y nodwyd uchod.

5 CANLLAWIAU DIWYGIEDIG GAN OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU AR Y CÔD YMDDYGIAD I AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ar y canllawiau diwygiedig a gyhoeddwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer (a) Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol, Awdurdodau Tân ac Achub ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, a (b) Cynghorau Cymuned.

Amlygodd y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) y prif newidiadau (a) i'r canllawiau i aelodau awdurdodau lleol : -

- Sancsiynau
- Caniatâd i apelio
- Rhoi gwybod am dorri amodau
- Diddordeb Personol – Materion Ward a materion yr Awdurdod
- Diddordebau Personol a Diddordebau sy'n Rhagfarnu - Enghraifft Newydd
- Diddordeb Personol a Diddordebau sy'n Rhagfarnu - Sylwadau Ysgrifenedig
- Diddordeb Personol a Diddordebau sy'n Rhagfarnu - Enghraifft Ychwanegol
- Goddefebau
- Cofrestr Diddordebau
- Cofrestru Diddordebau

a

(b) 'roedd y canllawiau i Aelodau Cynghorau Tref a Chymuned ychydig yn wahanol i'r uchod, gyda gwybodaeth ychwanegol mewn perthynas â'r canlynol: -

- Cofrestr o Ddiddordebau
- Rhoi gwybod am dorri amodau
- Diddordeb Personol a Diddordebau sy'n Rhagfarnu - Enghraifft Newydd
- Cofrestru Diddordebau

Gofynnodd yr Is-Gadeirydd am eglurhad mewn perthynas â'r pennawd 'Goddefebau' ac yn arbennig yr ymadrodd 'anabledd person'; yn enwedig y geiriad yn fersiwn Gymraeg y canllawiau diwygiedig. Ymatebodd y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) y gellir gofyn am eglurhad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru a gynhelir ym mis Hydref.

Cododd yr Is-Gadeirydd fater ynghylch beth fyddai disgwyliadau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru pan fo Cynghorwyr Tref / Cymuned yn gwneud cwynion am ei gilydd a chrybwyllodd y mater 'Datrysiad Lleol' hefyd. Ymatebodd y Swyddog Monitro trwy ddweud, pe bai'n cael cwyn gan Gynghorwyr Tref / Cymuned, y byddai'n cynghori y dylid delio â'r mater yn lleol yn y lle cyntaf cyn i'r gŵyn gael ei throsglwyddo, os yn briodol, i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Byddai'n dibynnu ar amgylchiadau'r achos.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi'r canllawiau diwygiedig a gyhoeddwyd gan yr Ombwdsmon.**
- **Cyfarwyddo'r Swyddog Monitro i sicrhau bod y canllawiau newydd, a'r newidiadau cyfreithiol perthnasol, fel y disgrifir nhw ym mharagraff 3 yr adroddiad, yn cael eu dwyn i sylw Aelodau'r Cyngor Sir.**
- **Gofyn i'r Swyddog Monitro sicrhau bod y canllawiau newydd, ynghyd a'r newidiadau cyfreithiol perthnasol, fel y disgrifir nhw ym mharagraff 3, yn cael eu dwyn i sylw Clercod y Cynghorau Tref / Cymuned a gofyn iddynt gadarnhau yn ysgrifenedig bod y canllawiau wedi eu rhannu gyda'u haelodau.**

GWEITHREDU: Fel y nodir uchod.

6 NODYN BRIFFIO I AELODAU AR Y NEWIDIADAU STATUDOL I'R CÔD YMDDYGIAD I AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) a oedd yn atodi nodyn briffio y bwriedir ei ddosbarthu i aelodau Cyngor Sir Ynys Môn ar y newidiadau statudol i'r Côd Ymddygiad.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnwys y Nodyn Briffio;**
- **Cadarnhau y gellir dosbarthu'r Nodyn Briffio i'r Aelodau Etholedig yn enw'r Pwyllgor Safonau.**
- **Addasu'r nodyn briffio ar gyfer aelodau etholedig Cyngor Sir Ynys Môn fel bod modd dosbarthu dogfen debyg i Glercod y Cynghorau Tref a Chymuned i'w rhannu gyda'u haelodau.**

GWEITHREDU: Fel y nodir uchod.

7 CWYNION YNGHYLCH YMDDYGIAD I OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ar ffurf matrics wedi'i ddiweddaru ar gyfer (a) Cynghorwyr Sir, a (b) Cynghorau Tref a Chymuned.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad er gwybodaeth.

GWEITHREDU: Dim

8 PENDERFYNIADAU PANEL DYFARNU CYMRU

Cyflwynwyd - a nodwyd er gwybodaeth, grynodeb o benderfyniadau diweddaraf Panel Dyfarnu Cymru .

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad er gwybodaeth.

GWEITHREDU: Dim

9 FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ar y trefniadau ar gyfer cyfarfod nesaf Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru a gynhelir ar 17 Hydref, 2016 yn Llangefni.

Dywedodd y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) y bydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn bresennol yn y Fforwm ac os oes gan aelodau'r Pwyllgor Safonau unrhyw gwestiynau iddo rhaid eu cyflwyno i'r Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) erbyn 4 Hydref, 2016.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

GWEITHREDU: Rhaid cyflwyno unrhyw gwestiynau y mae aelodau'r Pwyllgor Safonau yn dymuno eu gofyn i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus i'r Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) erbyn 4 Hydref 2016.

10 CYFANSODDIAD Y PWYLLGOR SAFONAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ar newidiadau arfaethedig i Gyfansoddiad y Pwyllgor Safonau.

Dywedodd y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ei bod yn ofynnol i Bwyllgorau Safonau gyfarfod o leiaf unwaith bob blwyddyn. Yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 12 Mai, 2016 penderfynodd y Pwyllgor Safonau ostwng nifer y cyfarfodydd cyffredin o 4 i 2 bob blwyddyn. Cynhelir cyfarfodydd arbennig o'r Pwyllgor Safonau hefyd i sicrhau y cydymffurfir ag unrhyw rwymedigaethau statudol a bydd cyfarfodydd anffurfiol yn parhau fel y bo angen. Nid oes angen newid Cyfansoddiad y Cyngor, ond mae angen newid Cyfansoddiad y Pwyllgor Safonau.

'Roedd Atodiad 1 a oedd ynghlwm wrth yr adroddiad yn cynnwys newidiadau i Gyfansoddiad y Pwyllgor Safonau a gwahoddwyd y Pwyllgor i awgrymu newidiadau eraill y bernir bod eu hangen. Dywedodd y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) bod angen gwneud newid pellach i'r ddogfen 'Gweithdrefn ar gyfer Gwrandawiadau Safonau Lleol' – 14 Apeliadau; rhaid bellach cael caniatâd yn gan Banel Dyfarnu cyn y gellir cyflwyno apêl.

Soniodd yr Is-Gadeirydd am y pennawd 'Penderfyniad i gynnal gwrandawiad lleol' o fewn y Weithdrefn ar gyfer Gwrandawiadau Safonau Lleol (tudalen 152 yn yr Adroddiad) ac 'roedd yn ystyried y dylai'r geiriad ddarllen 'y gall bod tystiolaeth o fethiant gan yr Aelod i gydymffurfio â'r Côd Ymddygiad'. Cyfeiriodd ymhellach at y 'Weithdrefn Cyn-Gwrandawiad' pennawd (e) (tudalen 152 yn yr adroddiad) a bod angen ei ddiwygio i adlewyrchu'r broses dau gam a ddilynir. Yn ogystal, mae angen diwygio'r pennawd 'Camau gweithredu yn dilyn methiant i gydymffurfio gyda'r Côd Ymddygiad' (tudalen 159 a rhan (dd) o'r adroddiad) i adlewyrchu pan fydd unrhyw sancsiwn yn cael ei osod. Ymatebodd y Swyddog Monitro y gellid cynnwys hyn fel cwestiwn i'r Ombwdsmon yn ystod Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru.

PENDERFYNWYD: -

- **Mabwysiadu Cyfansoddiad Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Ynys Môn fel y sefydlwyd ef yn unol â Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 gyda'r newidiadau anodedig a geir yn Atodiad 1 a oedd ynghlwm wrth yr adroddiad a'r newidiadau pellach a drafodwyd;**
- **Codi cwestiwn gyda'r Ombwdsmon yn ystod Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru a gynhelir ar 17 Hydref, 2016 mewn perthynas â chanllawiau i'r Pwyllgor Safonau ar sancsiynau.**
- **Wedi hynny, cyhoeddi Cyfansoddiad diwygiedig y Pwyllgor Safonau, ynghyd â'r atodiadau, ar wefan y Cyngor Sir.**

GWEITHREDU: Fel y nodir uchod.

11 MABWYSIADU'R CÔD YMDDYGIAD STATUDOL DIWYGIEDIG A'R GOFYNION HYSBYSEBU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) yn rhoi gwybod i Aelodau am fabwysiadu’r Côd Ymddygiad diwygiedig a gynhwysir yng Ngorchymyn Awdurdodau Lleol (Côd Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygiad) 2016 a’r gofynion mabwysiadu yn dilyn ei fabwysiadu. Daeth y Gorchymyn i rym ar 1 Ebrill, 2016.

Dywedodd y Swyddog Monitro fod gan bob awdurdod y mae’r Côd yn berthnasol iddo tan 26 Gorffennaf i fabwysiadu'r Côd Ymddygiad diwygiedig. Nodwyd bod y Cyngor llawn, yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 12 Mai, 2016, wedi mabwysiadu’r Cod Ymddygiad diwygiedig.

Anfonwyd e-bost ar ran y Pwyllgor Safonau i holl Glercod y Cynghorau Tref a Chymuned ar 25 Mai 2016 yn gofyn am gopi o'r cofnod perthnasol o gyfarfodydd y Cyngor sy'n cadarnhau y mabwysiadwyd y Côd diwygiedig. ‘Roedd matrics yn dangos sut mae pob Cyngor Tref a Chymuned wedi ymateb ynghlwm fel Atodiad 3 i'r adroddiad a rhoddwyd diweddariad llafar ynghylch y Cynghorau hynny a oedd wedi ymateb ar ôl i’r matrics gael ei lunio. Hyd yma nid yw 5 Cyngor Cymuned wedi ymateb. ‘Roedd y Pwyllgor Safonau yn ystyried y dylid gofyn i Aelod(au) Etholedig lleol sôn wrth y Cynghorau Cymuned hynny bod rhaid mabwysiadu’r Côd diwygiedig ac y dylid ymateb i gais y Swyddog Monitro bod Cynghorau Tref a Chymuned yn cadarnhau eu bod wedi mabwysiadu'r Côd diwygiedig.

Ar ôl ei fabwysiadu, yn unol ag Adran 51 (6) Deddf Llywodraeth Leol 2000, rhaid gosod hysbyseb mewn un neu ragor o bapurau newydd sy'n cylchredeg yn yr ardal leol yn cadarnhau y mabwysiadwyd y Côd Ymddygiad ac yn nodi pa bryd ac ym mha le y mae ar gael i'w harchwilio.

Holodd Aelodau'r Pwyllgor a oedd cynnwys hysbyseb mewn Papur Cymunedol lleol (Papur Bro) yn ddigonol o ran cwrdd â’r gofynion bod Cynghorau Tref / Cymuned yn hysbysu'r gymuned fod y Côd Ymddygiad wedi ei fabwysiadu ynghyd â manylion ynghylch ble a phryd yr oedd ar gael i'w harchwilio. Eglurodd y Swyddog Monitro bod y ddeddfwriaeth yn dweud 'papurau newydd sy'n cylchredeg yn eu hardal' ac felly ymatebodd ei bod yn ystyried ei bod yn briodol i hysbysebu yn y Papur Bro ar yr amod ei fod yn cylchredeg yn yr ardal y mae’r cyngor tref neu'r cyngor cymuned yn gweithredu ynddi. Fodd bynnag, crybwyllwyd hefyd fod angen i'r hysbyseb fod yn ddwyieithog ac fel arfer mae’r Papurau Bro yn y Gymraeg yn unig ac felly gallai fod yn fwy priodol i ystyried hysbysebu yn y ‘Chronicle’ neu'r ‘Mail’.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnwys yr adroddiad;**
- **Cysylltu â Chlercod y Cynghorau Cymuned / Tref sydd heb ymateb i ofyn eto am gadarnhad bod eu Cynghorau wedi mabwysiadu’r Côd Ymddygiad a gofyn iddynt ddarparu copi o'r cofnod perthnasol o gyfarfodydd y Cyngor sy'n cadarnhau eu bod wedi mabwysiadu'r Côd diwygiedig;**
- **Gofyn i'r Aelod(au) Lleol Etholedig ar gyfer yr ardaloedd lle nad yw’r Cynghorau Cymuned wedi cadarnhau eu bod wedi mabwysiadu’r Côd Ymddygiad i godi’r mater yng nghyfarfod nesaf y Cynghorau Cymuned hynny ac i adrodd yn ôl i'r Safonau Pwyllgor.**

GWEITHREDU: Fel y nodir uchod.

12 Y GOFYNION SYDD AR GYNGHORWYR CYMUNED O RAN DATGAN DIDDORDEBAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ar y gofynion cyfredol mewn perthynas â datgan diddordeb gan Gynghorwyr Cymuned.

Dywedodd y Swyddog Monitro fod Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2015 wedi egluro'r sefyllfa o ran cofrestru diddordeb gan Gynghorwyr Tref a Chymuned. Cyn yr adolygiadau a wneir gan y Pwyllgor Safonau, mae angen i'r Pwyllgor fod yn ymwybodol o'r disgwyliadau statudol ar Gynghorau Tref a Chymuned gam mai’r rhain yw’r safonau y bydd yr adolygiadau yn asesu cydymffurfiaeth yn eu herbyn.

Nodwyd bod dyfyniad o gyngor dyddiedig 10 Awst, 2015 a roddwyd gan Unllais Cymru i'w aelodau ynghlwm yn Atodiad 1 i'r adroddiad. Roedd y cyngor hwnnw yn datgan nad oes raid i Gynghorwyr Tref a Chymuned gwblhau cofrestr 'sefydlog' o ddiddordebau. Dywedodd y Swyddog Monitro ei bod yn ymddangos fod peth dryswch ar y mater hwn gyda gwahanol gynghorion yn cael eu cyhoeddi i Gynghorau Tref / Cymuned gyda disgwyliadau sy'n tynnu'n groes i'w gilydd. Fodd bynnag, derbyniwyd bod y nodyn o gyngor gan Unllais Cymru yn Atodiad 1 yr adroddiad yn egluro'r sefyllfa gyfredol yn gwbl gywir. Yn ogystal, mae canllawiau dyddiedig 2 Mawrth 2016 gan Is-adran Democratiaeth Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru yn cadarnhau bod 'yr eithriad ar gyfer cynghorwyr cymuned rhag y gofyniad i gofrestru rhai diddordebau ariannol a rhai diddordebau eraill ymlaen llaw yn parhau'.

Amlygwyd y gofynion cofrestru o dan y côd ymddygiad ar gyfer Cynghorwyr Tref a Chymuned yn rhannau 2 (a) i (i) yr adroddiad.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi'r gofynion o ran y Gofrestr o Ddiddordebau y mae'n ofynnol i Glercod ei chynnal yn dilyn datgeliadau gan aelodau o'u Cyngor Cymuned / Tref.**
- **Ystyried y gofynion hyn pan fydd y Pwyllgor Safonau yn adolygu Cofrestrau o Ddiddordebau sampl o Gynghorau Tref a Chymuned.**

GWEITHREDU: Fel y nodir uchod.

13 ADOLYGIAD GAN Y PWYLLGOR SAFONAU O'R COFRESTRAU DIDDORDEB AR GYFER CYNGHORAU TREF A CHYMUNED

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ar yr adolygiad sydd i'w gynnal gan y Pwyllgor Safonau o'r Cofrestrau o Ddiddordeb a gedwir gan Gynghorau Tref a Chymuned.

Adroddodd y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) bod gohebiaeth wedi ei hanfon ar 27 Mehefin, 2016 at glercod y 40 Cyngor Tref / Cymuned yn gofyn a yw'r cofnodion ar gyfer y cyfnod o fis Mai 2013 ar gael ar wefannau Cynghorau Cymuned / Tref neu ar bapur fel y gellir gwneud trefniadau i'w hadolygu o bell neu i adolygu'r cofnodion perthnasol yn y lleoliad priodol. 'Roedd matrics yn dangos sut mae pob Cyngor Tref a Chymuned wedi ymateb ynghlwm yn Atodiad 1 i'r adroddiad. Cafwyd diweddariad llafar ynghylch y Cynghorau hynny a oedd wedi ymateb ar ôl i'r matrics gael ei gyhoeddi. Hyd yma nid yw 5 Cyngor Cymuned wedi ymateb.

Dywedodd y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ymhellach bod Cadeirydd y Pwyllgor Safonau wedi nodi yr adolygir Cofrestrau o Ddiddordeb 6 Chyngor Cymuned / Tref 6 fel y nodir yn yr adroddiad.

'Roedd Aelodau'r Pwyllgor Safonau yn ystyried y dylid anfon gohebiaeth bellach at y rheini sydd heb ymateb i holi pam nad ydynt wedi ymateb i'r cais am wybodaeth ynghylch cadw cofnodion ac y dylid gofyn i Aelod (au) Etholedig y Cyngor Sir godi'r mater yng nghyfarfod nesaf y Cyngor Cymuned ac adrodd yn ôl i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau.

Ystyriwyd hefyd y dylid adolygu Cynghorau Tref Caergybi ac Amlwch yn gyntaf gan y Pwyllgor Safonau. Cynhelir cyfarfod ar ôl hynny cyn trafod y Cynghorau eraill a adolygir.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnwys yr adroddiad a'r matrics yn Atodiad 1, yn amodol ar y diweddariad llafar;**
- **Anfon gohebiaeth bellach at y Cynghorau Tref / Cymuned sydd heb ymateb i'r cais a wnaed gan y Pwyllgor Safonau i adolygu eu cofnodion;**
- **Gofyn i'r Aelod (au) Etholedig sy'n mynychu cyfarfodydd y Cyngor Tref / Cymuned nad ydynt wedi ymateb i gais y Pwyllgor Safonau i godi'r mater yn y cyfarfodydd hynny ac adrodd yn ôl i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau;**

- **Bod y Cadeirydd a Mrs. Dilys Shaw (Aelod Lleyg) yn adolygu cofnodion Cyngor Tref Caergybi a bod yr Is-Gadeirydd a Mrs. Denise Harris Edwards (Aelod Lleyg) yn adolygu cofnodion Cyngor Tref Amlwch ac yn adrodd yn ôl wedyn i'r Pwyllgor Safonau.**

GWEITHREDU: Fel y nodwyd uchod.

MR. MICHAEL WILSON
CADEIRYDD